

ХРОНІКА

**В.В.Тельвак (Дрогобич),
В.П.Педич (Івано-Франківськ), Л.М.Лазурко (Дрогобич)**

ХІ МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «КРАКІВ – ЛЬВІВ: КНИГИ, ЧАСОПИСИ, БІБЛІОТЕКИ ХІХ ТА ХХ СТОЛІТТЯ»

15–16 листопада 2011 р. у Кракові (Польща) відбулася чергова, одинадцята, міжнародна наукова конференція, присвячена вивченню видавничого, літературного та бібліотечного руху на галицьких землях ХІХ–ХХ ст. За традицією, починаючи з 1986 р., цей захід проходить щодва роки. За понад двадцятилітню історію діяльності авторитетний форум став місцем апробації досліджень книго-, пресо-, бібліотекознавців та обговорення актуальних наукових проблем двох визначних осередків культури – Кракова й Львова. Робочими мовами конференції весь цей час залишаються польська та українська. Організатором щогорічного наукового зібрання виступив інститут наукової інформації та бібліотекознавства Краківського педагогічного університету імені Комісії національної освіти під керівництвом проф. Галини Косентки.

Із привітальними словами до учасників форуму звернулися декан гуманістичного факультету проф. *Богуслав Скворнек*, заступник декана *Ґражина Врона* і директор інституту наукової інформації та бібліотекознавства проф. *Галина Косентка*. Почесним гостем заходу був ініціатор цього наукового проекту, знайий дослідник історії преси та фундатор польської школи пресознавства *Єжи Яровецький*.

На відкритті конференції відзначалося, що кількість її учасників залишається незмінно великою, а географія дедалі більше розширюється. Так, на щогорічне зібрання зголосилися 68 науковців, що представляли провідні польські (Краків, Варшава, Вроцлав, Люблін, Лодзь, Кельце, Торунь та ін.) й низку українських (Львів, Івано-Франківськ, Дрогобич) наукових осередків.

На пленарному засіданні було виголошено доповіді проф. *Марії Підлипчак-Маєрович* («Польські дослідження знаків власності у львівських і краківських книгозбірнях у фаховій бібліотекознавчій літературі»), д-ра *Александри Любчинської* («Видавнича діяльність національного руху в Галичині на рубежі ХІХ–ХХ ст. – потреби й перспективи досліджень»), д-ра *Еви Вуйцик* («Видавнича продукція Львова в 1919–1939 рр. – методологічні проблеми»), проф. *Ґражини Ґзелли* («Періодичні видання в доробку отця Оттона Голинського»), д-ра *Януша Костецького* («Царська закордонна цензура у стосунку до краківських видавців у 1865–1904 рр.»), канд. наук *Ренати Самотій* («Архитектурні концепції бібліотек Львова – історія та сучасні проблеми просторової організації»).

Чи не найбільший інтерес присутніх викликала виголошена на пленарному засіданні доповідь д-ра *Ґжеґежа Неця* «Про книгарню Камінських у Кракові та її фонди». Дослідник подав біографію власника, охарактеризував його зацікавлення та особливості тримання польської книгарні – діяльності, що у часи Другої світової війни балансувала

на межі героїзму та авантюризму. Значно пожвавив доповідь презентаційний фоторяд, адже на численних світлинах учасники конференції впізнавали себе й своїх колег – відвідувачів книгарні, котра в наш час стала чимось на зразок інтелектуального книжкового клубу, що його діяльністю керує донька Стефана Камінського – Кристина Камінська-Самек.

Згодом робота конференції продовжилася у трьох секціях. На першій – «Історія книги та видавничого руху» (керівники – професори Марія Конопка, Анна Ґруца, Даріуш Кузьміна, Кшиштоф Возняковський) виступили д-р *Ельжбета Покожинська* («Краківські, львівські й варшавські палітурки у ХІХ – першій половині ХХ ст.: порівняльне дослідження»), д-р *Ганна Ковальська* («Львівські музичні видання ХІХ ст.»), проф. *Анна Ґруца* («Потенційні адресати нефахових видань Кракова доби галицької автономії: Причинок до досліджень видавничого асортименту»), д-р *Адам Рута* («Реклама книгарень і видавництв на шпальтах деяких краківських і львівських часописів рубежу ХІХ–ХХ ст.»), проф. *Антоні Кравчик* («Краківські та львівські видання в реєстрах закордонної царської цензури 1852–1855 рр.»), д-р *Альфред Точек* («Львівські історики доби галицької автономії як видавці джерел»), магістр *Кшиштоф Хахай* («Науково-видавнича й популяризаторська діяльність Товариства шанувальників історії Львова»). У другий день конференції, 16 листопада, на секції виступили проф. *Кшиштоф Возняковський* («Військові видавничі проекти Адама Влодка (1941–1944)'), д-р *Агнешка Хамера-Новак* («Книжкова ситуація у Краківському воеводстві у світлі документів Головного управління видавництв, поліграфічної та книжкової промисловості»), д-р *Марта Пенкальська* («Видання Національної бібліотеки імені Оссолінських у 1945–1953 рр., Краків – Вроцлав»), д-р *Ґжеґоґ Нець* («Краків як провідний осередок антикварної книги в Польщі після 1945 р.»), д-р *Міхал Рогож* («Книжки для дітей та молоді в асортименті Літературного видавництва (1953–1989 рр.)»), д-р *Магдалена Пшибиш-Ставська* («Книга у краківському тижневику “Przekrój” (2000–2001 рр.)»), д-р *Агнешка Флюда-Крокос* («Краківські вулички й мистецтво екслібрису Турсуса Венгриновича (1924–2002 рр.)»).

У другій секції – «Часописи» (керівники – проф. Йоланта Хвастик-Ковальчик, канд. наук Лідія Лазурко, проф. Ґражина Ґзелла, проф. Віталій Тельбак) – доповіді виголосили д-р *Адам Баньдо* («Історія краківської газети “Czas” (1848–1939 рр.) у світлі пам'ятних книг та інших ювілейних публікацій»), канд. наук *Лідія Лазурко* («Формування редакційної політики часопису “Kwartalnik Historyczny”»), канд. наук *Василь Педич* («Тематична репрезентативність на шпальтах часопису “Літературно-науковий вісник” (1898–1906 рр.)»), д-р *Анджеї Калета* («Тематика і методи популяризації книги у львівському журналі “Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy” (1911–1939 рр.)»), д-р *Еміль Ноїньський* («Урочисте поховання у Львові генерала Антоні Єзьоранського (1821–1882 рр.) і пам'ять про нього в галицькій пресі»), д-р *Малґожата Деркач* («Організація перепоховання Юліуша Словацького на Вавелі у висвітленні “Jednodniówki ku czci Juliusza Słowackiego” 1904 р. та краківської преси 1927 р.»), д-р *Дорота Камісинська* («Особливості науково-популярного часопису на підставі змістового наповнення деяких польських журналів Кракова та Львова у ХІХ ст.»), проф. *Ґражина Врона* («Краківські й львівські науково-популярні часописи в 1918–1939 рр.»), магістр *Рената Зайонц* («Науково-популярні часописи у Кракові в 1945–1989 рр.»), магістр *Марек Милавицький* («Львівська католицька преса як джерело з історії польських ченців-домініканців міжвоєнного періоду»), д-р *Дорота Дерен* та магістр *Марцін Жинда* («Єдиний антифашистський тижневик – краківський “Przegląd Społeczny” (1930–1931 рр.)»), д-р *Ванда Матрас-Масталез* («“Głos Narodu” – суспільно-політичний і літературний тижневик на тлі краківської католицької преси в 1914–1939 рр.»), канд.

наук *Вікторія Тельвак* і д-р наук *Віталій Тельвак* («Ювілейна грушевськіана 1926 р. на шпальтах львівської преси»), магістр *Ришард Новаковський* («Польська провінційна преса, що видавалася до 1939 р. на теренах Східної Малополющі, у фондах Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: загальна характеристика і дослідницькі перспективи»), магістр *Яцек Журавський* («Конспіративна преса у Вільно і Львові 1939–1945 рр.: спільні та відмінні риси»), д-р *Ева Фогельзанг-Адлер* («*Wolność*» (1940–1945 рр.) – нелегальне видання краківських соціалістів у контексті окупаційного періоду та повоєнного часу»), проф. *Йоланта Хвастик-Ковальчик* («Львівська тематика в польській еміграційній пресі США після Другої світової війни»), проф. *Дариуш Кузьміна* («*Nasza Przeszłość*» – краківські дослідження з історії церкви»).

У третій секції – «Бібліотеки, книгозбірні, книжкові колекції» (керівники – професори *Марія Підлипчак-Маєрович*, *Йоланта Дзеняковська*, *Барбара Гершевська*, *Ева Дановська*) працювали д-р *Малгожата Мірек* («Приватна колекція книг Балтазара Аке (Гакета) у фондах Ягеллонської бібліотеки у Кракові»), д-р *Артур Знайомський* («Бібліографічна діяльність Владислава Віслоцького»), проф. *Йоланта Дзеняковська* (««Чорна кам'яниця» чи палац Лозинського? Про проект передачі бібліотеки Яна Каспровича королівському столичному місту Львову»), проф. *Адріан Уляш* («Краківський бібліотекар Ян Чубек (1849–1932 рр.): життя для польської науки»), магістр *Галина Гжівач* («До питання про становлення бібліотек у вільному королівському місті Піддуже»), д-р *Анна Диммель* («Краківські й львівські видання в домашніх бібліотеках люблінських юристів у 1801–1863 рр.»), д-р *Галина Русинська-Гертих* («Францисканська книгозбірня у Львові у світлі бібліотечних інвентарів 1898–1903 рр.»), д-р *Беата Лянгер* («Станіслав Василевський як стипендіат і співробітник Національної бібліотеки імені Оссолінських»), магістр *Катажина Щенсяк* («Колекція книжкових палітурок Яна Буковського у Центральній бібліотеці Академії образотворчих мистецтв у Кракові»), магістр *Марія Вежбяк* («Леополітана в колекції документів професора Мар'яна Тировича в бібліотеці інституту історії Краківського педагогічного університету»), д-р *Казімеж Адамчик* («Із Кракова і Львова до Бидгощі: Вітольд Белза і його співробітники в Бидгощській міській бібліотеці»), д-р *Сабіна Квецень* («Єврейські книжкові колекції і бібліотеки у Кракові у ХХ ст.»), магістр *Ядвіга Вельгут-Вальчак* («Оригінальні японські та китайські книги ХІХ ст. у фондах Центральної бібліотеки Академії образотворчих мистецтв у Кракові»), д-р *Божена Петшик* («Центральна бібліотека Краківського аграрного університету – історія та напрями розвитку»), магістр *Рената Цесельська-Кручек* («Краківські англомовні бібліотеки і їх фонди»).

Тематику обговорень конференції розширили доповіді учасників з України, у виступах яких порушувалися питання відображення у пресі знакових для вітчизняної історичної науки подій, репрезентативності українських наукових видавничих проєктів рубежу ХІХ–ХХ ст., становлення польської наукової історичної періодики у Львові, особливостей архітекτονіки львівських книгозбірень тощо. Українські дослідники представляли три наукових осередки: Львів (Рената Самотій), Дрогобич (Віталій і Вікторія Тельваки, Лідія Лазурко) та Івано-Франківськ (Василь Педич). Їх виступи збагатили й значно доповнили створювану польськими колегами картину наукових студій.

Різноманітні культурні імпрези, що ними супроводжувалося проведення конференції, сприяли поживавленню неформального спілкування. Так, у переддень форуму відбулася вельми цікава екскурсія до підземель краківської Ринкової площі, де на території понад 6 тис. м² розташований відділ місцевого історичного музею. Завдяки використанню сучасних мультимедійних технічних засобів (проекція зображень, інтерактивні екрани, голографія, екран із водяної пари, звукові ефекти) можна здійснити подорож у часі та, занурившись у товщу культурних нашарувань, «відвідати»

Ринкову площу середньовічного Кракова. Під час роботи конференції відбулося також відкриття виставки «З архівів Стефана Камінського (1907–1974 рр.) – книготорговця та видавця», що викликала щирий інтерес учасників і гостей заходу.

Кульмінацією наукового форуму стало заключне пленарне засідання під головуванням проф. Галини Косентки. Тут було виголошено доповіді проф. *Еви Дановської* («Доробок учених, пов'язаних зі Львовом, у рукописних зібраннях Наукової бібліотеки Польської академії наук і мистецтв та Польської академії наук у Кракові»), магістра *Анни Щепанської* («Львівські й краківські видання XIX–XX ст. у фондах цифрових бібліотек»), проф. *Барбари Гершевської* («Вилучені з історії Львова: щоденники та автобіографічна проза українців, євреїв, поляків після 1939 р.»).

Традиційне підбиття підсумків вилилось в обговорення рекомендацій щодо подальших студіювань та організації наступних наукових зустрічей. Закриваючи зібрання проф. Галина Косентка відзначила високий науковий рівень виголошених доповідей, що неодмінно сприятиме збагаченню знань у тематичній ділянці досліджень, подякувала учасникам зібрання та запросила до участі в наступній, дванадцятій, міжнародній науковій конференції, що традиційно відбудеться у Кракові пізньої осені 2013 р.